

Tautodaile

*1.1. Atrasti vizualinių idėjų
artimiausioje aplinkoje ir tautodailės
kūriniuose.*

*1.2. Idėjai įgyvendinti saugiai taikyti
sudėtingesnes dailės technikas
(gvašq, akvarelę)*

*1.3. Įvairiai naudoti linijas, spalvas,
fonq, perteikiant nuotaikq, įspūdį,
objekto ypatybes.*

Gebėjimai

Tautodaile – liaudies dailė, viena iš trijų liaudies meno dalių. Lygi šios egzistuoja kaip labai svarbi **etnokultūros** (dvasinės, materialinės) kultūros dalis.

- Savamokslių meistrų kuriami vaizduojamosios dailės (tapyba, skulptūra, grafika) ir dekoratyvinės dailės (keramika, tekstilės) dirbiniai;
- Glaudžiai susijusi su liaudies pasaulėjauta;
- Kuriniai kuriami be išankstiniu modeliu;
- Formos aiškumas;
- Aiškus medžiagiškumas;
- Sakralinės tematikos.

Lietuvos tautodailė neatsiejama nuo regiono istorijos – *Baltų meno.*

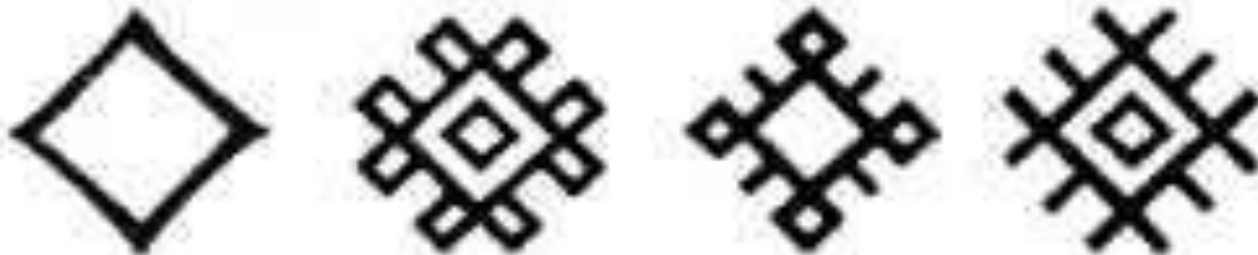
- **BALTAI**- indoeuropiečių tautos ir gentys (lietuviai, latviai, prūsai, jotvingiai, kuršiai, žiemgaliai, sėliai), nuo II tūkstantmečio pr. m. e. pabaigos gyvenusios ar dabar gyvenančios R. Europoje prie Baltijos jūros ir kalbėjusios ar kalbančios giminingomis kalbomis arba tarmėmis;
- **Simbolinė ornamentika** - senovėje ornamentas reiškė informacijos perdavimą ženklų *pagalba*. (ornamentas – puošybinis elementas sudarytas iš vieno ar kelių besikartojančių geometrinių vaizdinių; simbolis – daiktas turintis tradicinę reikšmę)
- Ornamentais išpuošti liaudies architektūros statiniai, kryžiai, medžio drožiniai, geležies dirbiniai, baldai, moliniai indai, audiniai, drabužiai, juostos, margučiai.
- Svarbu paminėti tai, kad lietuvių liaudies simbolikoje atsispindi du poliai: **vyriškasis ir moteriškasis**.
- Simboliai susiję su **dangumi, oru, saule, ugnimi**, priskiriami vyriškajai sferai (randami ant namų stogo, kėdžių ar lovos ir kt.) , o visa, kas įkūnija **žemę ir vandenį**, – moteriškajai (randami ant lopšių, langinių, kraičio skrynių bei verpsčių).

Būdingiausi ir seniausi lietuvių liaudies ornamento simboliai:

- **Taškas.** Tai visa ko pradžia, kilmė, vienetas.
- **Trikampis** – baltams reiškė ugnį, vandenį, vyrą ir moterį.

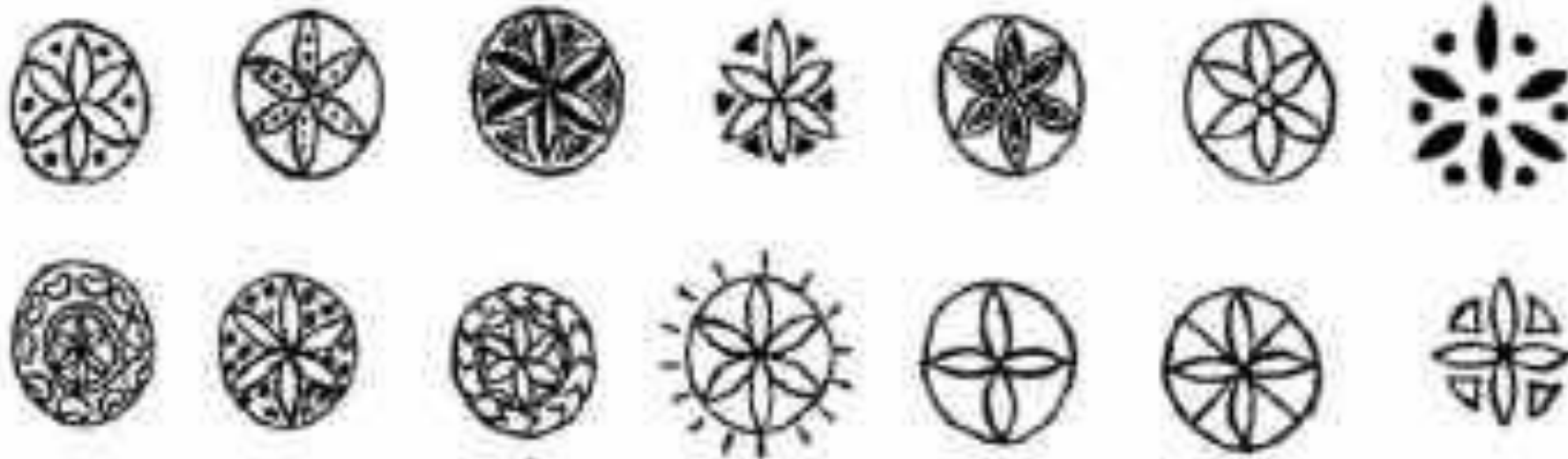
- **Rombas.** Aktyvumo simbolis. Plačiai naudojamas lietuvių tautinėse juostose ir turi daug prasmų: žemė, saulė, diena, vainikas, ugnis.

- ***Apskritimas*** (*skritulys*). Saulės simbolis, kartais apsuptas spindulių. Taip pat reiškia ugnį, tobulybę ir amžinybę; ištikimybę (vestuvinis žiedas).

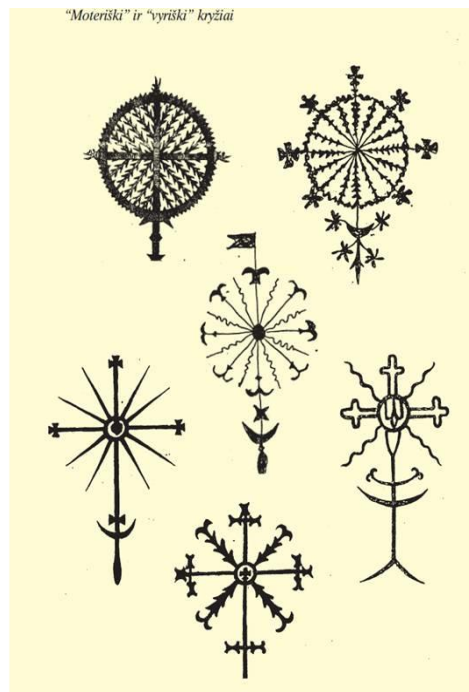
- ***Segmentinė žvaigždė*** (*šešiakampė žvaigždė*) – saulės simbolis. Ji užima pagrindinę vietą lietuvių liaudies ornamente. Ja puošiami rakandai, prieverpstės, kultuvės, architektūra.

- **Svastika** - kryžiaus pavidalo dinamiškas Saulės, Perkūno, ugnies, jėgos, judesio ženklas. Baltai juos dar siejo su laime, šviesa ir gėriu.

- **Kryžius** - magiškas ir religinis simbolis, ornamento motyvas. Atsirado pirmą kartą bendruomenėje kaip ugnies simbolis.

Saulė	○	☀	☼	☼	☼
Mėnulis	☾	☾	☾	☾	☾
Žvaigždės	✦	✦	✦	✦	✦
Šviesa	⊕	⊕	⊕	⊕	⊕
Ugnis	✦	☼	☼	☼	☼
Dangus	^	^	^	^	^
Žemė	□	⊗	⊗	⊗	⊗
Laikas	⊙	⊙	⊙	⊙	⊙
Lietus	☔	☔	☔	☔	☔
Vėjas	✦	✦	✦	✦	✦

Užduotis – nupiešti Gyvybės medį.

Pasirinkti tinkamą formatą – A4 baltą popieriaus lapą;

Naudojantis pavyzdžiais, lapo centre su pieštuku nupiešti Gyvybės medį – pasidaryti eskizą;

Panaudoti minimus 5 baltų simbolinius ženklus;

Iš jų sudaryti Gyvybės medžio ornamentiką;

Gyvybės medį nuspalvinti – naudojant guašą ;

Piešinio FONAS turi būti nuspalvintas.

Visi nupieš Gyvybės medžio eskizą;

Dauguma nupieš Gyvybės medį pasirinktomis priemonėmis, sukurs ornamentą, apipavidalins foną;

Kai kurie nupieš Gyvybės medį paprastomis vaizdavimo priemonėmis, nuspalvins foną vieną spalva;

Kai kurie nupieš Gyvybės medį penkiomis linijomis, paliks foną baltą.

*Užduočių
pasirinkimas*

Vertinimas

**Aktyvus
darbas
pamokos
metu**

*(aktyvi diskusija,
atsakymai į
užduodamus
klausymus)*

2 balai.

**Eskizų
pateikimas**
*(eskizai pabaigti
jau galima
įvedinėti
spalvas).*

2 balai.

**Naudojamos
įvairios
dailės
raiškos
priemonės**
*(linijos, dėmės,
detalės,
spalvos).*

2 balai.

**Atsiskaitym
as laiku.
2 balai.**

**Darbo
tvarkingum
as, metrika.
2 balai.**

Gyvybės medis

Gyvybės medis - auga sakraliojo pasaulio centre, pasaulio ašis, jungia žemę, dangų ir požemį.

- Pasaulio (Gyvybės) medis atsirado Vėlyvojo neolito ir žalvario amžiais;
- **Trys jo dalys simbolizuoja tris visatos zonas: šaknys - požemį, kamienas - žemę, šakos, viršūnė - dangų.** Jis siejamas ir su laiku: praeitis, dabartis ir ateitis;
- Gyvybės medis įkūnija ir gyvybės vystymąsi: atsiradimą, augimą ir išnykimą;
- Lietuvių Gyvybės medžio prototipu buvo uosis, pušis, ąžuolas.
- Dailėje šis medis vaizduojamas apsuptas paukščių, žalių, dangaus šviesulių, žiedų. Jį saugoja iš šonų ožiai, elniai, gulbinai.

12

Skrynja,
120×67×54,
Šilutės raj.,
Svėkšna
(1810)

on
a (dangiau)
a
da

91

Skrynja,
138×70×88,
Plungės raj.

